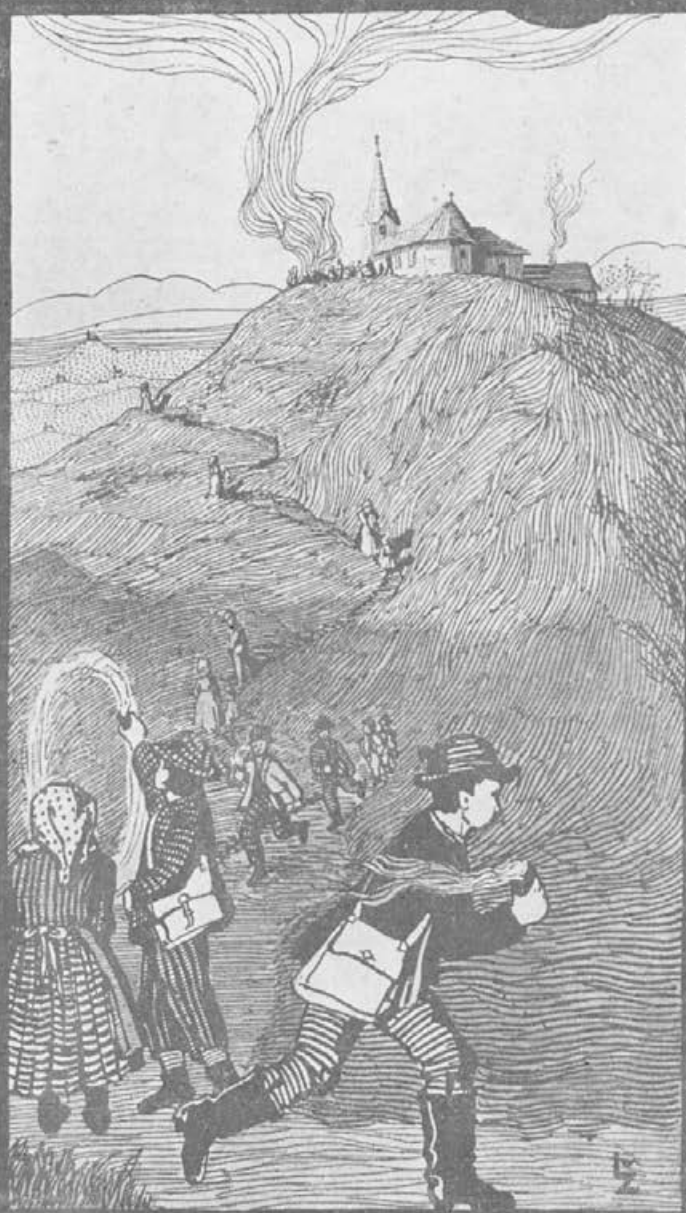

NOVI ROD

LIST-ZA-VLADINO

ST-4

1924

VSEBINA 7. ZVEZKA:

Karel Širok: TRI KAPLJE KRVI	Stran 97
Marija Kmetova: KAKO SMO HODILI BOŽJI GROB MOLIT	" 97
Josip Ribičič: ZAVRATNE POŠASTI: 7. J. KRALJEVIČA SUHCA ZADNJA IZKUŠNJA. (Z lesorezom B. Jakca.)	" 98
Ivan Zorec: ŽELJE (Z risbo S. Šantla)	" 103
Fran Tratnik: BERAČI	" 107
ZRNCA (Z risbo „Bališ“ M. Gasparija)	" 109
KOTIČEK MALIH	" 111

V velikonočni prilogi:

Karel Širok: ROŽE ZA MARIJO	Str. I.
Ljudmila Prunkova: KAKO JE NASTALO PRITRKOVANJE (Z risbo Ks. Prunkove.)	" I.
Baščan — J. Siebe: POROKA MIŠKE PIPICE	" II.
Stano Kosovel: ČUDNA DEŽELA	" IV.

Na 3. strani platnic: M. Maleš: Simon Jenko. — Naslovna stran: „Sveti ogenj“, ki gori pred vaško cerkvijo na Veliko soboto zvečer, in ki ga otroci neso domov, kar prinese blagoslov hiši. Narisal: L. Žagar.

Novi rod izhaja prve dni vsakega šolskega meseca ter stane na leto 10 L; za pol leta 5 L; za četrt leta 2.50 L; posamezne številke so po 1 L. V inozemstvu 12 L letno. — Odgovorni urednik: Josip Ribičič. — Uredništvo se nahaja v Trstu, ulica Fabio Severo 25. - Uprava: „Novi Rod“, Trieste - San Giovanni, Casella postale.

Last in založba „Zveze slovanskih učiteljskih društev“ v Trstu.

Tisk tiskarne „Edinosti“ v Trstu.

Tri kaplje krvi.

(Po narodnem motivu)

Ptica iz raja
na križ priletela,
tri kaplje krvi je zajela.

Tretjo je nesla
na strme goré —
tam cerkvice bele stojé ...

Prvo je nesla
na ravno poljé —
tam klasi pšenični šumé.

Blagor ti ptica,
oj ptica iz raja,
ki gledala Kristu si v lica!

Drugo je nesla
na vinske trté
tam grozdi rumeni zoré.

Da še mi zrli
bi sveti obraz,
ko ura priteče in čas!

Karel Širok.

Ko smo hodili božje grobe molit.

Tedaj je solnce sijalo, pa še ni grelo, so peli ptički, pa še ni bilo vseh pri nas, so gledale cvetke iz zemlje, a so bile še majhne in zaspane.

Nove obleke smo imeli, lepe rožaste predpasnike, svetle, škripajoče čizme in v naglici umite obrazke, da je voda še kar dišala z njih.

In smo šli.

Tista cerkev je bila ta dan vsa druga: zvonik je svečano gledal na nas, streha se je nekam oblasno čeperila na cerkvi in ura je resno mežikala s kazalci v solncu. Cerkev — kakor da je večja, da je belejša, kakor da so jo vso novo prinesli angelci iz tujih dežel. A koj pri vходу smo obstali in se zazrli v božji grob. Srce se nam je stisnilo, noge so vzdrtile. Komaj smo pristopicali pred božji grob. Saj nismo videli monštrance, ne občutili Bogà, trpečega in razbičanega; videli smo le tista dva strašna vojaka, ki sta stala ob božjem grobu in smo skoraj mislili, da sta živa: Oči vse srepe in izbuljene; usta našobljena in rezka; v debelih rokah ogromno sulico in ob golih nogah širok meč. In vsa tista čudovita obleka! Zazeblo nas je, streslo do možga in korak za korakom smo se odmikali in izmikali hudemu pogledu teh dveh vojščakov. Zunaj cerkve dolgo časa nismo mogli ziniti besedice. In kadar smo kdaj potem zaslišali besedi: grozno ali strašno, tedaj smo videli v duhu ti dve neznanski postavi. In smo si mislili, kako neskončno moččen je moral postati tisti mali Jezušček od božiča, da je premagal taki dve pošasti.

Marija Kmetova

ZAVDATNE "JOSEP. DOŠAŠTI. RIBIČIČ"

7. KRALJEVIČA SUHCA ZADNJA IZKUŠNJA.

Kraljevič Suhec je trdno spal in sanjal kraljevske sanje: Ovenčan in čaščen je sedel na kraljevskem prestolu in kraljeval. Ničesar mu ni bilo treba misliti, še manj delati. Podložniki so se kosali med sabo, kdo mu bo boljše stregel. On pa je dostojanstveno sprejemal darove kakor se spodobi vladarjem. Zahvalil se ni nobenemu. Le tupatam je dvignil prst ter pokazal na kakšnega bakcila. Takoj so priskočili rablji in raztrgali dotičnega brez sodbe in obsodbe. In najprej je pokazal na Tresko. — Tako je sanjal presrečni kraljevič Suhec.

Njegov sluga Treska pa ni sanjal, ampak premišljeval, kako bi ugonobil svojega gospodarja.

«Bojeval se je s solncem!» Te besede so stale nepremično pred njegovim spominom in kamorkoli je pogledal, povsod jih je videl zapisane.

Solnce je šlo svojo pot in senca na dvorišču se je skrčila za polovico. Tedaj je Treska začul stokanje za svojim hrbtom. Ozrl se je in zapazil mušico, ki je bila padla od starosti na tla in umirala.

«Kaj se ti je zgodilo?» je vprašal Treska.

«Ničesar», je odgovorila mušica. «Umiram, saj vidiš! Dognano je! Vsaka pot ima svoj konec, tako tudi moja. Hvalim usodo, da mi je dala umreti naravne smrti.» — In je mirno umrla.

«Kako lepa smrt!» je pomislil Treska in dodal, ko je zapazil, da se muhi bližajo mravlje: «Sedaj pa gredo pogrebci.»

Res so se bližale mravlje. Oovahle so mušico od vseh strani, jo otipale in jo zgrabile s svojimi močnimi čeljustmi. A čeljusti je bilo preveč in vsaka je vlekla na svojo stran.

«Tako ne gre!» je rekla največja mravlja. «Vzemimo si vsaka svoj delež.»

In so raztrgale mušico na kosce in vsaka si je vzela svoj del. Krila pa so pustila.

«Glej, kar je v življenju najdražje, nima po smrti nobene vrednosti več!» je pomislil Treska in ogledoval prozorni mušični krili. «Ko bi

meni zrastle taka krila! Koliko več bi bil vreden! Izvzel bi se iz celega rodu! Vse bi me zavidalo, dvignil bi se visoko, padal nizko, šel kamorkoli in od nobenega bi ne bil več odvisen. Tudi od kraljeviča ne! Ej, kraljevič! Takoj bi bilo konec tvojega kraljevanja! Izvolili bi me za kralja, tebe pa bi dal raztrgati na tisočero koscev.»

In Treska se je splazil do krilc in legel med nje, da vidi, kako se mu prilegajo. Ko je tako ležal med krilci, je izgledalo, kakor da so mu krilca prirastla k telesu.

«Ko bi bilo res!» je vzdihnil in zasanjal z odprtimi očmi.

Solnce je že stopilo na prvo stopnico pred hišo, ko se je kraljevič Suhec zbudil. Pretegnil je ude, se domislil, da mu je brat Igla umrl in bil je dobre volje. Pogledal je v desno, poškilil v levo in se ozrl. Zapazil je Tresko.

«A, tu si, nemarnež? Kaj pa delaš?» je vprašal.

«Počivam od dolgega letanja», je odvrnil Treska.

«Kakšnega letanja?»

«Saj vidiš, da so mi zrastle krila. Z njimi letam kamorkoli, navzgor, navzdol, v desno in levo, kamor hočem! Natančno tako kakor mušica! Še malo se odpočijem, potem pa zletim v mesto, da se predstavim tovarišem v novi iznajdbi. Vem, da mi bodo zavidali, kajti kaj takega ni še nobeden izumil v našem rodu. A kaj morem za to? Samo nespametniki nimajo zavidnikov.»

Suhec je debelo gledal in ni mogel verjeti lastnim očem. Mencal si jih je, ker ni mogel verjeti, da bi bilo res, kar vidi. A krilca so le štrlela ob Treski navpik.

«Kako si to napravil?» je vprašal brez sape.

«Haha, to je pa moja skrivnost!» se je norčeval Treska.

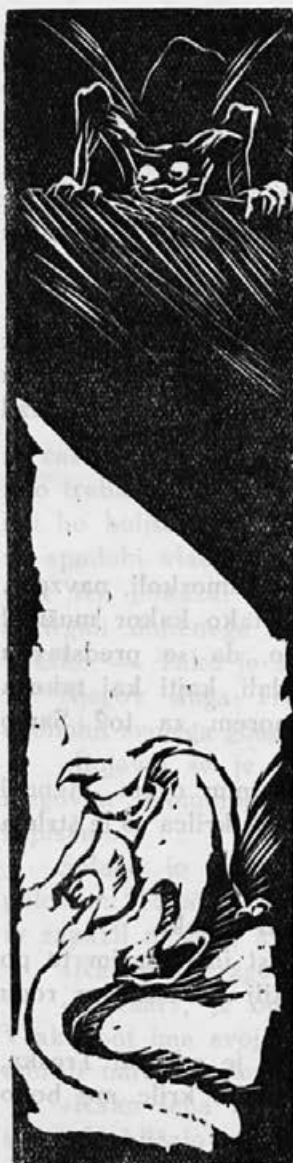
«Čuj», je šepnil tedaj Suhec, «povej mi skrivnost in obdarim te po kraljevsko. Za prvega ministra te postavim! Častili te bodo v rodu kakor nobenega drugega!»

«Ej, častili me bodo tudi če nisem minister!» se je odrezal Treska, ki mu je ugajalo ponagajati kraljeviču. «Zavoljo mojih krilc me bodo častili, morda me še izvolijo za svojega glavarja!»

Kraljevič je pogledal divje: «Tako torej? Po kraljevski kroni hlepiš, hinavec! O, ne boš! Opisal bom vse tvoje hinavstvo in raztrgali te bodo na kosce.»

«Bomo videli! se je nasmehnil Treska.

Tedaj so stopile kraljeviču solze v oči in je zaprosil: «Preljubi moj Treska, usmili se! Kaj bodo rekli podložniki, da pride kralj mednje ponižen in po tleh se plazeč, sluga pa s krili kakor kako bitje, ki ni od tega sveta? Veliko dobrot sem ti že izkazal, še več ti jih bom! Usmili se me in povej: kako si prišel do krilc?»

Treska je molčal in v zadregi premišljeval, kaj in kako bi. Pogledal je topo pred se kakor je videl pri zamišljenih ljudeh, in zagledal solnce, ki je počasi, a neumorno hodilo po stopnicah navzgor vedno bliže in bliže.

Tedaj se je rodila v Treski misel, ki ga je vsega pretresla. «Ugonobim ga!» je pomislil.

Glasno pa je dejal s prikupnim glasom: «Glej kraljevič, vedno sem ti bil zvest in tudi sedaj ti bom! Le dobro poslušaj!»

«Povej, povej!» je silil kraljevič.

«Medtem, ko si ti spal, sem zlezel po stopnicah navzdol do solнца. V začetku mi je bilo nekoliko neprijetno, peklo me je, parilo, telo se mi je zvijalo in se napenjalo, kakor da hoče počiti. In nazadnje je počilo! Mislim sem, da je po meni. Pa zapazim, da mi je telo počilo na dveh straneh — skozi razpoko pa sta pokukali krilci in rastli in rastli. In ko sta zrastle, se je rana zacelila. Začuden sem zamahnil s krilci... In veš, kaj se je zgodilo? Odletel sem. Letel okoli hiše, si ogledal vas in leteč pozdravljal bratce, ki so se valjali po prahu na hišnih pragih. Presenečeni so me gledali in toliko, da niso počili zavisti.»

«Ali govoriš resnico?» je podvomil kraljevič.

«Krilca poglej!»

Suhec je pogledal in verjel.

«Povej Treska», je vprašal s tresočim glasom, «če bi poizkusil še jaz? Kaj misliš, ali bi meni tudi zrastle krilca?»

«Gotovo! Morda še večja, ker si kraljevskega rodu!» je prepričeval Treska. «Pred časom sem

si ogledal čebele. Kraljica je imela dvakrat večja krila nego njene podložnice».

Tedaj se Suhec ni mogel več premagovati. Dvignil se je in lopnil na nižjo stopnico, ki je bila že vsa obžarjena od solнца.

«Kaj naj počnem?» je vprašal boječe.

«Ničesar!» je odgovoril Treska, ki se je bil splazil na rob stopnice, da si ogleda kraljevičevo trpljenje. «Pri miru leži, pa v solnce glej!»

«Saj gledam!» je rekel kraljevič. «Skeli me, oči mi bo izpilo. Oh, in

telo mi bo prepeklo — glej, komaj še gibljem! Treska, ljubi Treska, bojim se, da ne prenesem. Ali bom moral še dolgo čakati?»

«Potrpi, potrpi! Saj že poka na eni strani! Dobro vidim! Se malo, pa se bodo prikazala krilca», je lagal Treska.

In Suhec je ležal, se paril, se zvijal in čakal krilc. Nazadnje pa ni mogel več zdržati: «Proč, proč! Ne zdržim! Pregrozno je!»

Hotel se je splaziti v senčnato razpoko na kameniti stopnici, a ni mogel več: solnce mu je bilo vzelo vse moči.

Tedaj je spoznal Treskovo izdajstvo. Z grozo v očeh, je pogledal navzgor in videl svojega slugo, ki je kukal preko roba in ga gledal. Krilc ni imel več ob sebi.

«Izdajca!» je kriknil kraljevič z umirajočim glasom. «Bodi proklet!» In je umrl.

Tedaj je Treska poskočil s tal in zavriskal od veselja: «Prost, prost! Zahvaljeno solnce, četudi sva sovražnika». In je zlezel v senčnat, zaprašen kot, da počaka večera.

Čakal je in pričakal. Solnce je zašlo, drevje je zašumelo v večernem hladu in za okni so se prižigale luči. Od daleč daleč je zahreščala harmonika in fantovsko petje je valovilo preko vasi, od gričev so odmevali zategnjeni vriski. Kmalu pa se je vse izgubilo v noči in blažen mir je legel na vas.

Tedaj je zlezel Treska iz svojega brloga in pogledal naokrog.

«Na vsak način moram odtod! Tu me obdaja preveč sovražnikov. V enem samem dnevu sem izgubil nad polovico svojih moči. Ali v mesto, ali v gostoljubnega človeka, da se spet malo zredim.»

Tako je govoril Treska sam sebi in premišljeval, kako bi se rešil.

Noč se je zgostila in blažen mir je legel na vas in polje in gozd.

Treska je obupaval: «Ne rešim se več. Še par dni in zrak me uniči. Počemu so bile vse moje žrtve? Častilakomnost me je gnala v smrt».

In Treska se je sam sebi hudo zasmilil. Solze so mu silile v oči in skoro bi se bil razjokal.

Pa je prisluhnil. — Od ceste se je bližal hripav glas.

«Ali je žival ali je človek?» se je vprašal Treska.

Bil je človek, ki ga je vino metalo v levo in desno, da je komaj ubiral pot. Čas je mineval in pijanec se je polagoma bližal. Treska je že razločeval pijančeve besede: «Oha, volička, oha! Le nikar se ne jezita. Če sem vaju zapil — kaj komu mar? Nobenemu! To pravim jaz, Brinarjev Tonček. Oha! Le mirno. Boljše vama pri drugem nego pri meni. Kaj bi z vama? Skumrala bi pri meni, skumrala. Kaj komu mar, a? No, naj zine, če komu kaj mar!»

In Tonček si je sredi poti zavihal rokave in pogledal divje okrog sebe. Ko pa je spoznal, da mu nobeden ne oporeka, se je pognal naprej. Žaletel se je v dvoriščne duri, da so se hrešče odprle.

«Oha, nobenemu nič mar. Če pijem, pijem za svoje. Primejkokoš, za svoje!

Spet je Tonček zavihal rokave in se pogнал naprej do stopnišča. Tam je telebnil na prag.

«Tako?» se je začudil. «No prav, pa tako. Če je drugim prav, pa naj bo še meni. Kaj me briga? Nič me ne briga. Nič, nič. Hooj — — — le poslušajte vsi: Nič, pa prav nič!»

In je pijano zapel: «Kaj nam pa morejo, morejo, morejo?»

Tedaj se je prikazal na oknu zaspan obraz kmetice.

«Kdo je?» je vprašala in se nagnila v noč.

«Jaz sem, jaz, Jelica, jaz,» je odgovoril Tonček in skušal vstati.

«Jaz nisem Jelica. Kakšna Jelica? Le idi dalje svojo pot in ne kradi poštenim ljudem spanja!» se je jezila kmetica.

«No, če nisi Jelica, si pa Francka, če Francka ne, si Urška», je modroval pijanec, ki se je bil z vso težavo spravil na noge. Pogledal je navzgor, da bi po kmetici spoznal, kam je bil pravzaprav zašel, a tedaj je izgubil ravnotežje in se povalil po stopnišču navzdol.

«Hudimar, kam se valim?» se je začudil.

«V pekel se boš zavalil, če boš živel tako življenje, pijanec», se je togotila kmetica, ki je bila spoznala Tončka.

«No, pa v pekel», se je udal Tonček in naslonil glavo na stopnice. «Kar tu počakam pekla. Kaj komu mar? Za svoje sem pil, pa še ga bom. Nalašč ga bom. — Bratci veseli vsi, tralala, tralala».

Tedaj je kmetica dvignila dlani k ustom in zavpila: «France, France».

Vrata v skednju so zaškripala in skuštrana hlapčeva glava se je prikazala ob odprtini.

«Hoj, kaj pa je? Kje gori?» je zaklical.

«Tu leži pijana klada na pragu. Vpije kakor sraka. Spravi ga na seno.»

«Bom», je odvrnil hlapec in zbudil še starega pastirja Urha: «Urh, daj roko, da vrževa pijanca na seno».

In hlapec in pastir sta se skobacala, vrtoglava od spanja, po lestvi navzdol in se približala Tončku. Ali Tonček je bil hudo jezen. Otepal je okrog sebe in se kregal: «Priče. Vidva bosta pričala. Jaz sraka? Kakšna sraka? Tožim, vse bom tožil, Jelo, Francko, Urško... vse! Stran od mene!»

In branil se je na vso moč. Valil se je po tleh in se privaril do Treske.

«No, vendar», se je razveselil Treska in se hitro zagrizel v rokav pijančeve suknje.

Medtem sta se hlapec in pastir mučila, da bi odnesla pijanca, pa ni šlo. Pa sta začela z lepa.

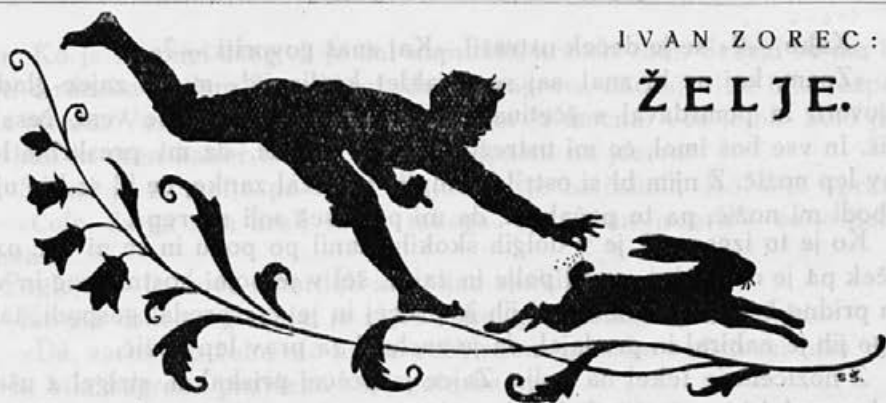
«A, — če lepo prosita, potem je drugače. Jaz že vem kaj se spodobi... Oha! Le na noge. Tako! Kam pa gremo?... O zdaj gremo, o zdaj gremo...»

Tonček je postal krotek ko jagnje. S pomočjo štirih krepih rok se je skobacal srečno v skedenj, padel na seno in kmalu, mrmrajoč in prepevajoč, trdno zaspal.

Na rokavu pa je čepel Treska in lokavo gledal na pijančeva usta.

IVAN ZOREC:

ŽELJE.

Na svetu je res vse mogoče.

Tako je bil deček, prav čuden deček, ki si je zmerom želel kaj prav posebnega. Zdaj bi bil strašno rad imel lep nožič, kmalu spet lehke in čedne sani, potlej krasen čoln ali celo kar iskre konjiče z gosposko kočijo in nazadnje velik bel grad nad jezerom.

Ampak kdo bi mu izpolnil vroče želje? Očeta ni več imel, a mati, uboga vdova, mu ni mogla izpolniti najmanje želje ne. Pa si vendar ni dal dopovedati, da ima preveč želj. Otožen je bil, premišljal svoje in materino uboštvo in si želel čudežev, ki bi mu pomagali do izpolnitve vseh želj...

V tistem kraju pa je živel star mož; in ta je dečku svetoval:

«Veš, kaj?» je govoril starec in se smehljaj. «Kadar ti je srce prav polno želj, pojdi na polje ali v hosto, prepodi divjega zajca in mu potresi soli na rep».

«Na rep?» se je deček zavzel.

«Na rep!» je prikimal mož. «In ko mu boš potresal soli na rep, moraš naglas govoriti, česar si želiš, in vse se ti bo izpolnilo».

Zdaj je deček s soljo v žepu lazil le za divjimi zajci. Iskal jih je po polju in hostah od zore do mraka. Saj je nekaterega prepodil, ali nobenega tako krotkega ne, da bi mu bil mogel s soljo do repa.

Skoraj je bil že obupal, kar se je zgodilo, da je iz detelje splasil zajca, ki se mu ni zdel preveč plah. Dolgoušec je namreč skočil, pa kmalu postal, strigel z ušesi in gledal dečka, ki se mu je počasi bližal.

«Tale pa bo...», se je veselil in segel po ščepec soli, da bi mu jo potresel na repek. Zdaj pa, ko sta si bila že čisto blizu, je zajec naenkrat prhnil po njivi, se spet ustavil, strigel z ušesi in gledal dečka.

Deček se mu je previdno in prijazno bližal, zajec ga je gledal, čakal in mu spet ušel za streljaj daleč.

Tako sta se lovila od polja do polja, od njive do njive. Ko se je deček utrudil, je sedel in napol zadremal v togotnih solzah. Še v dremežu je gledal zajčja ušesa, kako preudarno strižejo.

Naenkrat se mu je zazdelo, da ga nekdo kliče: «Dečko —! Dečko —!

Deček se je predramil, se ozrl in, glej! pred njim je sedel na zadnjih nogah zajec, strigel z ušesi in klical: «Dečko —! — Dečko —! Zaspane —!»

«Kako —?» se je deček ustrašil. «Kaj znaš govoriti —?»

«Znam, kaj ne bi znal, saj sem zaklet kraljevič!» mu je zajec gladko odgovoril in pomrdaval s ščetinastimi brki. «Tudi vem, vse vem, česa si želiš. In vse boš imel, če mi ustrežeš... Glej, rad bi, da mi preskrbiš lep, prav lep nožič. Z njim bi si ostril kremplje in rezal zanke, če bi se kje ujel. Dobodi mi nožič, pa te počakam, da mi potreseš soli na rep».

Ko je to izgovoril, je v dolgih skokih planil po polju in se ni več ozrl. Deček pa je drugi dan pustil polje in zajce, šel v prisojni hostni breg in ves dan pridno bral jagode. Nabral jih je precèj in je vse prodal gospodi; tako dolgo jih je nabiral in prodajal, da je zaslužil za prav lep nožič.

Z nožičem je tekel na polje. Zajec je précej priskakal, strigel z ušesi, modro mrda in počasi ogledaval nožič.

«E, saj res ni napačen tale nožič; ampak prav primeren za kraljeviča pa vendarle ni, bi dejal. Vsaj zlate platnice bi moral imeti». Tako je zajec zaničljivo pomrdaval in odskočil za nekaj skokov; nožič je izpustil na tla. Deček je tiščal solze in gledal za zajcem.

«Torej ti moram kupiti še zlate platnice za nožič?» je vprašal in pobral nožič.

«E, hvala, ni treba. Saj mi ni več do nožiča. Veš, kupi mi rajši sani, lahke in čedne sani. Pozimi bi me smel voziti in mi potresati soli na rep, kolikor bi hotel».

No, kaj je deček hotel? Za srečo, ki bi jo po zajcu utegnil doseči, je storil rad vse. Z nožičem, ki ga je bil kupil za zajca, je začel izdelovati in rezljati razno orodje. Kar je napravil, je nosil v mesto naprodaj. Čez leto in dan je že imel toliko prihrankov, da je lahko kupil prav čedne sani in še lepo okovati jih je dal. In baš lepa zima je bila tačas.

Vesel in srečen si je torej deček oprtal sani in hitel na polje. Zajec, kakor bi ga bil že čakal, je precej priskakal, ogledal sani tu, ogledal jih tam, mrda zdaj z desnimi, zdaj z levimi brki, vmes strigel z ušesi in pogledaval dečka.

«To so sani, da jih ni kaj kmalu lepših!» je deček hvalil.

«Kaj neki misliš —?» je zajec nazadnje smrdnil. «Sani so, kakršne so; saj nič ne rečem, ali za tako imenitnega kraljeviča, kakor sem jaz, pa vendarle še niso! Vsaj s srebrom bi jih bil dal okovati in sedež s svilo prevleči!» je nejevoljno pograjajal.

Dečku je šlo na jok, pa je stisnil zobe in vprašal: «Ali naj grem in preskrbim še to?»

«E, kaj boš!» je mrda in kihnil zajec. «Bolj bi se mi prikupil, če mi pripelješ na tistole jezero čoln, krasen čoln; drugače res ne vem, ali mi boš kdaj potresal soli na rep.»

Zajec jo je uprasnil po polju, deček je počasi vlekel sani domov.

«Naj bo, kakor bo; zajec mora dobiti čoln!» je sklenil.

Vso zimo je posojal lepe sani in si z njimi prislужil dosti denarja. Sam pa se niti enkrat ni utegnil peljati z njimi, tako se mu je mudilo za zasluž-

kom. Ko je skopnel sneg, si je dal napraviti krasen čoln. Sedeži so mu bili obiti s rdečim usnjem in mehkim rdečim bagrom, nad njimi je bila razpeta bela streha. Vesla so bila lahka, a priročna in močna. Ves je bil belo prepleskan in uren kakor labod, ko ga je izpustil na jezero.

Stekel je na polje po zajca. Zajec ga je že čakal. «No?» je vprašal.

«Čoln, da ga sam kralj nima takega, je že na jezeru!» se je deček pohvalil.

«Poglejva!» je zajec pomrtnil in voljno skakljal za dečkom.

Ko sta čoln pregledala, je zajec rekel po kratkem premisleku:

«Da, zares lep čoln, nič mu ni reči, skoraj nič. Le sedeži mi niso všeč. Ko bi bila bagrena prevleka vsaj bele barve.»

«O, saj to se da hitro popraviti!» je pritegnil deček.

«Kaj bi tisto! Ni mi več zanj, glej. Ali strašno lepo bi bilo, če bi imel kočijo in konje! Kako lepa bi bila vožnja po beli cesti okoli jezera! Ali ne?»

Deček se je razjezil, ali je utajil jezo, šel in kakor pozimi sani, posojal zdaj čoln izletnikom. Vsakdo se je rad vozil z njim, ker je bil tako lep.

Minilo je leto, še drugo, tretje, deček je bil že lep, zdrav mladenič in si nazadnje le prihranil, da je kupil kočijo in konje. Kočija je bila prekrasna: mehka, udobna, prijetno zibajoča in uspavajoča, ko je tiho drdrala po beli cesti. Kolesne špice so bile posrebrene, sedeži vsi ena sama mehka blazina, vsi držaji pozlačeni. Tudi konji so bili ko sam živi ogenj. Vrat vzbočeno napet, grive močne in prepletene s srebrnimi in zlatimi niti, noge tenke in visoke, telo vitko in posukano, uzde na njih srebrne in vajeti iz najboljšega usnja.

V tej prekrasni kočiji se je torej pripeljal pred zajca.

«No, to je lepo, res, prav lepo!» je zajec hvalil in zadovoljno mrdal in bil od zadovoljnosti z zadnjimi nogami ob tla. Ko je vse natanko pregledal, se je pa premislil:

«Ne zameri, ni mi prav vse od kraja do konca po volji. Kočija bi še bila za silo, čeprav se mi zdi malo pretesna; — le konji so rjavci, a meni so samo belci všeč, glej».

Strahovita jeza je grizla mladeniča, pa se je premagal in vzdihnil: «Kaj naj storim prav za prav?»

«No, vidiš, takole je: Konj nisi prav izbral, kočije tudi nisi prave ugenil, — pókaj bi se s tem še dalje ubijal?» je odgovoril zajec.

«Ali ti bom že vendar enkrat smel potresti vsaj ščepč soli na rep?»

«O, to ni kar tako... Če pa mi sezidaš tamle nad jezerom lep grad —».

«Grad —?» se je mladenič ustrašil.

«Da, grad. Brez gradu ne govorim s teboj nobene več in ne dam si soli natresti na rep, čeprav bi ti jo sam papež v Rimu blagoslovil».

Mladenič je molče sedel v kočijo in pognal domov.

Zdaj je začel prepeljevati gospodo. Kmalu se je vsakdo hotel voziti le z njegovo kočijo, tako je bila lepa. Zaslužil je dosti denarja, kupil še drugo,

še tretjo kočijo in zmerom več. Denar mu je kar sam lezel vkup. In ni bilo več dolgo, pa si je kupil zemljišče nad jezerom. Potlej so kmalu zapela zidarska kladiva. Čez nekaj let je bil grad gotov — in je imel sto neznansko gosposkih sob, oken pa toliko, da se je čisto gotovo uštel, kdor jih je hotel prešteti. Sezidan je bil iz samega rezanega kamena in belega marmorja.

Mladenič je vse še enkrat pregledal in šel po zajca. Zajec ga je čakal. Ko sta prišla v grad, je skakljal po vseh sobah, se čudil in prijazno mrdal in veselo bil z zadnjimi nogami ob tla. Nazadnje je obstal in dejal: «Dá, zdaj sem pa res zadovoljen. Samo nekaj še manjka. Kaj mi bo grad, če pa nimam zlata in srebra? Kako bi gospodaril?»

Táko je povedal zajec in odskakal iz grada.

Mladenič je temno gledal za njim in ježno stiskal pesti. Kaj zdaj? Ali naj se odpove svojim starim mislim? Zdaj, ko si je že toliko prizadeval? Ne, to ni kazalo. Saj bi bilo škoda za ves dolgoletni trud. Rajši je šel in spet delal in služil še nekaj let. Sreča je bila v delu, prislužil si je zlata in srebra, da je bilo čuda. Ko se mu je zdelo, da je dosti, je šel po zajca.

Zajec ga je spet že kar čakal in vdano skakljal za njim. Ko je videl vse mladeničevo bogastvo, se je začudil:

«Veš, kaj? Priden si bil! Zdaj pa res zaslužiš, da se ti izpolni stara želja: — potresi mi soli na rep!»

«No vendar enkrat!» je vzdihnil mladenič. Obraz mu je zažarel, tresoča se roka je segla v žep po sol. Zajec je mirno čakal in mu molel zanikarni repek, mladenič je dehte izpuščal sol nanj.

«No, česa si želiš?» je vprašal zajec.

O ti! Česa naj si želi? Vse, kar bi bil kdaj rad dosegel, ima. Toliko je trpel, v delu je pozabil na posebno vroče želje, da zdaj res ni vedel, kaj bi še rad.

«Ena ..., dve ...», je silil zajec. «Čakaj, čakaj, da premislim!» je mladenič zahteval. Pa ni več utegnil.

«Tri ...!» je zavpil zajec in skočil, da se mu je sol osula z repa.

«Kaj me dražiš, grdoba klapouha?» je kričal razburjeni mladenič. «Zdaj že vem, kaj bi še rad. Če me ne počakaš, te ustrelim!»

«Zato morda, ker sem ti izpolnil vse, česar si želel, da si zdaj še želeli nič več ne moreš? Ali nimaš nožica, sani in čolna, pa kočije in konj; nimaš grada in še zlata in srebra povrhu?» je mrdal zajec in se po svoje smehljaj.

Mladenič se je prijel za glavo in na ves glas zasmejal:

«In meni so šle vse želje le za tem, da bi ti osolil rep, a tega še treba ni bilo!»

«Seveda ne; samo pridnosti, dela in varčnosti!» je zajec pomrnil, strignil z ušesi, udaril s petami veselo ob tla in jo pocedil v ravno polje pod lepim novim gradom.

FRAN TRATNIK:

BERAČI.

Berači niso nikoli zgrešili naše hiše v samoti.

Zgodilo se je kateri dan, da je pridrsalo več teh ljudi v hišo: eden — kakor se pride navadno v hišo, — drugi skozi male duri. Ali sem zasumil: gotovo sta hodila še po gozdiču skupno pot in ko je stopil kolovoz na odprto ravnico, da je bilo skoro opaziti hišo na hribcu, sta se razšla: eden naravnost po stezi, drugi v ovinek naprej po kolovozu.

V hiši na klopi ob peči sta se sešla in se nista več poznala. Molče sta škilila drug na drugega in ni dobil lepega pogleda od svojega tovariša, oni, za katerega se je teti globočje zarezal nož v hleb ali če se mu je vstela za malo vevnico ajdove moke. In kakor da se ne bosta videla nikoli več: prvi skozi glavna vrata, drugi pri malih durih. Tudi že v noči so me dramili: domači so še bedeli okoli mize, jaz sem spal na klopi. In je zaropotalo na vratih. Nevoljno je šel odpirat kdo domačih: «Toliko je te nadloge, da še ponoči ni miru».

Jaz sem bil vesel, da sem dobil tovariša k peči. Šel sem opomnit v kuhinjo teto, da je berač v hiši. Od večerje je še vedno ostalo, da je bil preskrbljen tudi berač. Brez skrbi se je pretegnil potem podolgem na klopi in zaspal.

Od časa do časa je prihajal suh, droben možiček z belo, belo glavico, na bradi je imel ščep bele brade. Ni prišel v hišo kakor drugi berači, ni otipaval ključavnice: stopil je veselo v sobo kakor kdo domačih. Rekli smo mu, da je «imeniten berač». Ni obiskal vsake hiše: mnogo je prepotoval in na vsem svojem potu si je bil že izbral hiše, kjer se je ustavljal. Bil je kakor svoboden ptič pod nebom, ki ima izbrana drevesa, da se ustavi med svojim letom na njihovih vejah, si popravi svoje perje s kljunom in odleti dalje v daljo.

Ta «imenitni berač», v srcu sem mu dejal: beli stric, je prinesel vsakikrat zame in za teto dar, to je bilo recimo v zgodnjem poletju rdeče jabolko, ko so bila na naših jablanah komaj še ko orehi.

«To za pozdravček od daleč!»

V sobi je sezul čevlje in si obul nekakšne opanke. Preoblekel se je v čisto; če se mu je med potjo kaj raztrgalo, je zašil — imel je nit in šivanko seboj — in si je osnažil zaprašeno ali umazano obleko. Oprala pa mu je teta. je teta.

Ali tako malo časa je imel vedno, četudi bi ga bili radi za več dni ohranili pod streho. Ko je opravil svoje delo, je hitel naprej.

«In me zdravi počakajte!» je bilo njegovo slovo. Gledal sem za njim, dolgčas mi je bil po njem in težko sem čakal, kedaj se spet povrne. Zadnjič je prišel v hudi plohi, ves moker je bil revež. Naš očanec mu je postregel, da se je preoblekel in da je mogla teta razobesiti njegovo obleko

okoli peči. Nestrpno je gledal skozi okno v nebo, pod katerim so se privržali iz Hudega kota sem deževni oblaki.

«Še ga bodo pripeljali en sodček». In brž ko se je bilo zvedrilo, nam je že kar po sili ubežal.

«O, se bomo kmalu spet videli». Ali odtedaj ga ni bilo več.

Vsi berači odkraja pa niso bili priljubljeni teti. To se ji je videlo, ko jim je rezala kruh ali pa jim dajala moko vbogajme. Poznala jih je dobro. Šepasti Petrin iz Krive doline se je v mladih letih pretepal, tolikrat in tolikrat je bil že zaprt. Nazadnje jo je skupil: v pretepu mu je fant-tovariš prerezal kite na nogi. Pozneje se je valjal po bolnišnicah in ni bil za nobeno rabo kaj prida potem.

Bogati Jože iz Jame je bil zapravljen s pijančevanjem in kvartanjem vso zemljo in lepo premoženje, ostalo mu je komaj, da se je vlekel v Ameriko, ki ga pa tudi ni mogla preživeti in se je — berač pritepel nazaj.

Starega Matijca so kregali: Iz same skoposti berači. Doma ima kôti in sin mu daje lep prevžitek, kakor ima izgovorjeno. In ne bilo bi mu treba z beračenjem delati sramote sinu — Trdnemu gospodarju.

Slaboumnega Štefuc smo se pa bali, kadar smo ga morali prenočiti. Sicer je bil navadno zelo dobre volje, venomer je govoril in nesmiselno besedičil, tudi pel je. Ali če ga je kaj ujezilo, je postal besen. Pravili so, da je v takem napadu že nekje zažgal kozolec, ko je prenočeval neke poletne noči v njem. Pri nas je moral vse v hiši odložiti, predno ga je odvedel oče na hlev. Primerilo se je bilo: nekega večera so se sešli trije berači okoli peči — dva tuja in Štefuc. Njegova tovariša sta si postlala na peči. Štefucu pa je rekel očanec, da bi tretji težko ležal na peči in tudi spati ne bi mogel, kajti ona dva «vlečeta dreto». Štefuc je poskočil kakor nor s klopi in se je zarežal, da se mu je neznansko spačil obraz, oči pa so se mu zasvetile v čudnem ognju. Zelo sem se prestrašil. In ponoči sem ga videl v spanju, kako je prasn timer z žveplenico ob svojih irhovcah in gorečo podtaknil pod kup slame na hlevnem odru. In od strahu se nisem mogel premakniti, rad bi zakričal na pomoč. Pa je v meni vse zastalo...

V jutru so me spraševali, kaj mi je bilo, da sem stokal v spanju.

Teta je menila: «Otrokove sanje včasih tudi pomenijo, kaj mislite!»

Odsihmal so Štefucu — kadar je spet prenočeval pri nas — postiljali na klopi pri peči. Le da je drugo jutro potem teta skrbno omila klop, če bi bil Štefuc imel morda kaj nepotrebne mrčesa.

Tako so se nagosto shajali v naši hiši berači. Seveda tudi beračic ni manjkalo. Pa te mi niso vzbujale posebne pozornosti. Navadno so vse silile k teti v kuhinjo in jezilo me je, da jih ni teta napodila v hišo. Le pohlevna, na pol slepa Meta me je ganila do posebnega občutja usmiljenosti. Majceno ženico je bilo skrivilo v hrbtu in revica je gotovo mnogo trpela pri svojem beraškem poslu... Tej pa sem tudi prepustil svojo pogačko, ki sem jo izmoledoval od tete jaz — domači «beraček».

Z R N C A

Dante se ni dal motiti...

V Sieni je prišel nekoč Dante v trgovino nekega mirolilničarja. Tam je zagledal knjigo, ki si jo je želel že dolgo. Vzel jo je, se naslonil na mizo, jo začel mirno čitati in nič drugega mu ni bilo več mar. Bral je, bolje proučeval, knjigo nekaj ur. Med tem časom je šla po bližnji ulici vesela družba, ki je praznovala onega dne velik praznik s petjem, godbo in kričanjem ter vzbujala pozornost in občudovanje vseh meščanov. Ko je Dante nehal čitati, so ga vprašali, če je videl in slišal veselo in glasno družbo. Odgovoril jim je, da ni ničesar ne videl ne slišal.

Dantejeva temna polt.

V izgnanstvu je postal Dante žalostnejši in otožnejši, kot je bil doma. Nosil je črno brado in imel črne, goste, kodraste lase. Vsled tega se je zdelo, da je temen v obraz. Otroci so se ga bali. V Veroni ga je ljudstvo tudi že poznalo radi njegovih spisov, zlasti «Pekla», ki so ga brale tudi ženske. Nekega dne je šel pesnik v mestu mimo gruče žensk in slišal: «Ali vidite onega, ki hodi v pekel in se vrača iz nje, kadar hoče, ter prinaša vesti o mrtvih?» Druga pa je pristavila: «V resnici, le pogledjte, kako sta mu počrnili dim in vročina tam doli brado, lase in obraz...!» M.

Hiše starih Grkov.

Hiše starih Grkov niso imele oken; svetloba in zrak sta prihajala skozi vrata; tudi dimnikov niso poznali — odhajal je skozi vrata. Seveda so že tedaj bile hiše različne: bogati sloji so bivali v velikih prostornih, reveži pa v šotorom podobnih kabanah iz bičevja. V bogatejše hiše so prišli preko velikega dvorišča. Takoj za vežnimi vrati je bila soba za može, obdana od mogočnih stebrov. V tej sobi so stali ob stenah naslanjači,

nanje so legali gostje in se leželi gostili. Jedi in pijačo so nosili služabniki v zlatih posodah. Za to sobo so se nahajali prostori določeni gospodinj in njenim hčeram. Tu so se ženske ukvarjale s šivanjem ali prejo. Pohištvo je bilo preprosto. Stoli so bili veliki in pokriti s kožuho. Istotako so bila tudi vsa ležišča pokrita s kožuho.

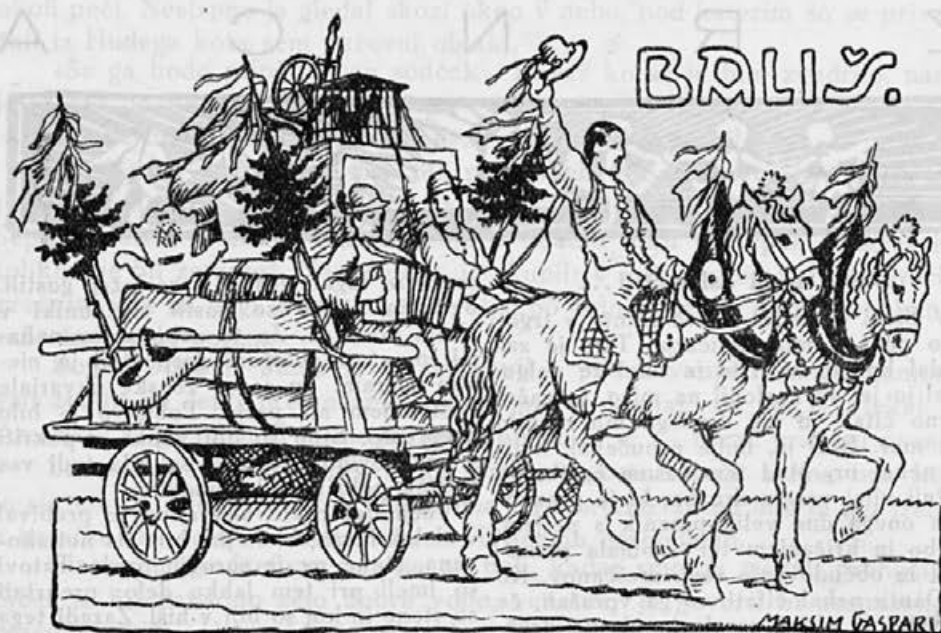
Večji del prebivalstva pa je prebival v slabih hišah, ki so jim bila tla netlakovana, stene pa iz surovih opek. Tatovi so imeli pri tem lahko delo: prevrtili so stene in koj so bili v hiši. Zaradi tega imenujejo Grki tatu «človeka, ki vrta zidove.»

Stari običaji pri kraških porokah.

Nekoč so se po naših krajih ob porokah vršile velike slavnosti. Denarja je bilo več in skrbi manj kot sedaj.

Kraška nevesta se je že par dni pred poroko oblekla prazniško in šla vabit od hiše do hiše. Vsakemu povablencu je dala kolač. Čim bogatejša je bila, tem več svatov je povabila. Na zelo bogatih svatbah se je nabralo do 80 svatov; vsak je prinesel s seboj kak dar, da se odolži nevesti za darovani kolač; darovali so moko, krompir, žito in premožnejši tudi denar.

Nevesti so njeni stariši kupili že pred poroko «balo», ki so jo hranili do svatbe na svojem domu. Ženin pa se je poslovil dan pred poroko od svojih tovarišev, jih napojil z vinom in povabil na «šeškanje» t. j.: prišli so pred ženinovo hišo, mu zapeli v slovo in pili njegovo vino na cesti — v hišo niso smeli. Medtem ko so drugega dne spremljali svatje nevesto in ženina v cerkev, so «šeškarji» pripravili voz z dvema vpreženima in z zelenjem okinčanima konjema ali voloma. Na voz so naložili nevestino «balo». Ko so se svatje vrnili iz cerkve, je bil voz že pripravljen. Predno so pognali vola, si je nevesta še iz-

brala »pokolenška« — malega dečka 6—8. let, kateri ji je najbolj ugajal izmed okoli stoječe otročadi. Pokolenšček je moral nesti petelina iz nevestinega doma na ženinov. Petelin je bil navadno okrašen z lepim rdečim nageljnomo, privezanim na vratu z modrim trakom. Nato je dobila nevesta od matere bokal črnega domačega vina. Nevesta je vzela bokal, izpila nekoliko, nato izlila ostanek vpreži za vrat in z bičem pogнала. Ko je voz zaškripal, je nevesta izročila bič vozniku, ki je glasno nagajajoč ubral pot proti ženinovemu domu. Vsi so spremljali voz: na vozu »pokolenšček«, ob vozu »šeškarji«, za vozom svatje. Ko so dospeli na ženinov dom, je stopil »pokolenšček« z voza in stekel, s petelinom v naročju, proti ženinovemu domu. Tu je naglo odprl vrata in vrغل petelina v hišo. A za vrati so čakali domači, da vjamejo pokolenška. Ta je bežal in pazil, da ga ne vjamejo, kajti če so ga vjeli, so ga zaprli s petelinom vred v hlev, dokler se svatje niso pogodili zanj.

Medtem, ko je domača mladina lovila pokolenška, je stopila nevesta v hišo. Tu jo je čakala sredi mize velika lesena skleda s kolačem in soljo. Nevesta je pokusila sol, kolač pa vrgla čez rame

skozi vrata na dvorišče, kjer so čakali nanj »šeškarji«. Nevesta je prejela od tašče bokal vina, katerega je ponudila vsem svatom. Sedaj se je začela šele prava svatba, ki je trajala včasih do osem dni noč in dan. Na svatbi so peli narodne pesmi. V Sv. Križu pri Trstu so peli kot prvo sledečo »Nebeško ohcet«:

Kadar me bodo iz hiše peljali,
pridite me potroštati.
Dosti ljudi na poti stalo,
a od nobenega trošta ni!

Godci godejo pred mano
eno štimo žalostno,
fantje vriščejo za mano,
da mi krat'k čas delajo.

Velika mati na vratih stoji,
polič vina v rokah drži:
»Kaj s'mi pr'nesla, nevesta moja?«
Ji korajžno odgovori:

»Sveti žegen sem vam prinesla,
nobene slabe rečil!
»Tu sem sedi, nevesta moja,
Bog ti žegnaj, enkrat pij!

Ne žaluj, ne cagnjej,
zbrala si fanta brez uržoha;
ptice pod nebom ne sejejo,
ne sejejo, ne žanjejo —
večni Oče jih živi.»

KOTIČEK MALIH

KRASNA POMLAD.

Pastirček se spomladi veseli
cvetočih, solnčnih dni.
Čredo pase in veselo prepeva,
da od vseh strani odmeva.

Ko solnce gre za goro spat,
zapiha z gor večerni hlad.
Pastirček tega se veseli,
in s čredo domov pohiti.

Kosminova Olga
iz Slivnega pri Nabrežini 4. š. l.

O POMLAD VESELA...

O pomlad vesela,
vse vzbudila si:
polje, log in trata,
vse cvetē, drhti.

Drevje se obleklo
je v pomladni cvet;
sivi starček hodi
se na solnce gret.

Med zelenjem potoka
srebro veselo šumi,
z vejice nam ptiček
pescico drobi.

Rožica Klemenčičeva
v Idriji, II. mešč. razred.

PETELIN.

Jaz začnem zarana: «Kikiriki!
Vstanite, ljudje, saj se že dani!
Spustite me vendar v prosti zrak,
da usmerim z družbo na plano korak!

Veselo se z družbo poigram
in ji pokažem, da peti znam;
zapojem proroški: «Kikiriki,
jutri se vreme spet spremenil!»

Moj gospodar me ima pač rad,
ker mu že zgodaj zbudim služinčad.
Včasih zapoje z mano tam zunaj,
da se nas čuje skoraj na Dunaj.

Justina Valenčičeva,
5. š. l. v Nadanjem selu.

PRVI ZVONCEK.

Rajska pomlad se nam bliža. Svetlo
solnce sije prijazno z modrega neba. Pr-
ve pomladanske cvetlice cveto. Nekega
dne sem šla v neko dolinico. V mehki
travici je čepel tih in otožen zvonček.
Zakaj neki je bila ta cvetlica tako otož-
na? Nikjer okrog njega ni bilo ne bratca
zvončka ne sestrice trobentice. Vesela
sem ga vtrgala. Doma sem ga dela v ko-
zarec, več dni mi je lepo cvetel. A sled-
njič mi je zvenel in bila sem žalostna.

Zdenka Gaberščikova
Tolmin III. raz.

MOJA ŠOLSKA SOSEDA.

Moja šolska sosedka je Merlakova Ivan-
ka. Ona je zelo živahna punca. Večkrat
stoji v kotu zaradi drugih, a marsikedar
tudi, ker se smeje. Ivanka ima okrogel
obraz, oči ima neizrazite barve, lase ima
kostanjeve. Večkrat me tepe zalo, ker jo
jaz suvam v nogo. Izprosim si vedno
malo njenega kruha, jaz pa ji dam
svojega. Ivanka ima 13 let in je zelo ve-
lika. Danes ima nove čevlje, včasih pa
ima stare. Kadar je manjkala, nisem bila
pri volji. Kadar se smeje, ji prideta dve
jamici na lice. Usta drži zmerom na smeh.
Ivanka mi vedno pravi «Njampolo».

Flegova Bazilija
VI. r. v Škdnju.

RADODARNI TAT.

Neki bogat sodnik se je vračal pozno
v noč domov. Stanoval je ob samotni
cesti. Imel je pri sebi mnogo zlatnine.
Na cesti se mu približa maskiran človek
s samokresom v roki. «Dajte vse kar
imate», mu reče. Sodnik mu je hitro
dal vse, kar je imel. Tat mu v zameno
da samokres. Sodnik ga vzame ves vesel
ter hoče ustreliti, a samokres je bil
prazen in tat je šel svojo pot, sodnik
pa na kvesturo. Savo Jamšek,
iz Gorice, I. gimnazija.

RESNICNA DOGODBA IZ DAVNIH ČASOV.

Živel je nekaj boren kmetič, ki ni znal drugega kakor sekati drva in delati brezve metle. Slučajno pride cesar mimo kmetičeve koče. Cesar upraša kmetiča, kako se mu godi, ali je kaj kruha pri metlah. Kmetič pravi: «Komaj, da se izhaja. Eno tretjino zaslužka posojujem, z drugo povračujem, kar mi pa še ostane, imam za svojih tridesetindva.» Cesar ga ne razume in ga zaprosi, naj mu razloži svojo uganko. Kmetič mu odgovori: «Imam še očeta, ki mu povračujem, ker je on meni posojeval, dokler si nisem mogel sam prislужiti: imam pa tudi sina, ki mu posojujem, ker si še ne more sam prislужiti; ostalo porabim za svojih dvaintrideset zob.» Cesar je to zapisal v svoj dnevnik in je kmetiča obdaroval. Strogo pa mu je naročil, da ne sme te uganke nikomur povedati, dokler ne bo videl njegovega obličja tristo krat. Cesar pride na dvor in zastavi uganko svojim ministrom. Nobeden je ni mogel rešiti. Cesar pravi: «Do jutrišnjega kosila imate čas, da rešite to uganko.» Ministri poizvedujejo kod je včeraj cesar hodil. Naposled izvedo. Napotijo se h kmetiču in ga vprašajo, ali je bil včeraj morda cesar pri njem? Kmetič odgovori, da je bil. Tedaj ga zaprosijo, da bi tudi njim ono uganko razložil. Kmetič se izpočetka brani, da mu je strogo prepovedano. Nazadnje vendar pravi: «Če mi daste 300 zlatih cekinov, pa vam povem! Ministri so mu našli 300 zlatih cekinov in kmetič je obrazložil uganko.

Drugega dne pri kosilu razložijo ministri cesarju uganko. Cesar se razsrdi nad kmetičem, ker ni držal obljubljenе besede. Popoldne ukaže cesar zapreči konje, vzame s seboj biriče in se napoti h kmetiču. Ko pridejo do hiše, kmetič brž uga-ne kaj ga čaka. Hitro vzame tistih 300 zlatih cekinov iz mošnje in jih položi na mizo, tako da se je na vsakem cekinu videla cesarjeva glava. Potem jih z ruto nalahko pokrije in gre cesarju naproti pred hišo. Ko se kočija ustavi, se kmetič ponižno odkrije in pozdravi. Cesar ga popraša, kaj mu je bilo naročeno. Kmetič mu odgovori: «300 krat Vaše obličje videti, in potem povedati uganko!» Cesar ga upraša: «Kolikokrat si me videl?» Kmetič mu naglo odgovori: «300 in enkrat!» Cesar pravi: «Kako neki!» Kmetič

pa trdi svoje in pelje cesarja v sobo. Cesar naroči biričem, naj pred vrati pazijo, da kmetič ne uide. «Veličanstvo,» pravi kmetič, «tu se prepričajte, da ne lažem!» In vzame ruto s cekinov. «Tukaj Vas vidim 300 krat in ker sami tu stojite, je to 300 in enkrat!» Ko cesar vidi, da ga je kmetič zopet potegnil, ga postane sram. Naglo ukaže biričem, naj se obrnejo proti domu, kmetiču reče, da se nikoli več ne ustavi pri njegovi hiši in brez slovesa odide. Kmetič je pa še dolgo živel in si služil kruh s svojimi metlami.

Franciška Terpinova.

Idrija, 1. mešč. razr.

DRUGI SNEG!

Drugič je prikukal beli sneg, ker oblaki niso mogli več držati teže vode, ki je zmrznila tam gori na sinjem nebu; Bog ve, kje daleč. Dne 26. II. 1924. je z vso silo padal in pokril zemljo.

Ob pol devetih ni bilo ne duha ne sluha o njem. Okoli 9. pa je začel padati.

Oh, to je bilo veselja, pravega veselja! Da, tudi jaz sem bila vesela! Zaradi dveh reči, pa ne.

Smilili so se mi delavci, ki delajo pod milim nebom, in tudi ptičice so se mi smilile, uboge ptičice, ki stradajo in ne dobé nič hrane! Prosila bom Boga, naj nē pošlje več snegā, naj da lepega vremena, da pride kmalu lepa pomlad.

Makovčeva Ferdinanda,

učenka V. šols. leta pri Sv. Ivanu.

ZVITOREPKA.

Nekaj je bila huda zima. Lisici se je krčil želodec od lakote. Nič ni imela sreče pri lovu. Kar je zagledala ribiča, ki je peljal ribe v mesto, tekla je skrivaj naprej in ko je videla, da je ribič ne vidi, se vrže v jarek kakor bi bila mrtva. Ko pride ribič do lisice, ustavi konja in skoči z voza; prime jo za zadnje noge in jo dene na voz. Misli si: «Ni dolgo odkar je poginila, dobra bo njena koža. Večkrat je pogledal nanjo in ko je videl, da se ne zgane, je bil brez skrbi. Lisica prej skrival mrežo in ribice popadajo na tla. Lisica skoči z voza, pobere ribe in jih nese v svoj brlog. Ko pride ribič v mesto, vidi kako ga je lisica prekanila.

Špilar Jožef

učenec 3. š. l. v Nadanjemselu.

VELIKONOČNA PRILOGA

ROŽE ZA MARIJO.

Po raju Jezus hodi
in ovčke bele pase,
in kamor stopi z nogico svojó,
tam roža rdeča zrase.

In angeli za njim gredó,
vse rdeče rože poberó
in materi Mariji jih nesó:
„Poglej, Marija! Jezusček, Tvoj sin,
pošilja Ti te rože za spomin!“

Karel Širok.

□□□□

LJUDMILA PRUNKOVA:

KAKO JE NASTALO PRITRKOVANJE.

Živel je cerkovnik, mlad in vesel. In kaj bi ne bil vesel, ko je bil mlad in je vrhutega živel v tistem srečnem času, ko so bile prestice po soldih in žemljice po dva. — Radostno je požvižgaval, ko je pometal cerkev, vsekaval sveče in snažil prah z božjih oltarjev, da se je vse bleščalo od čistosti in snage in so ga župljani zato hudo radi imeli. Le kadar je zvonil dnevu in poldne in večerno Zdravo Marijo, se je zvonček nekako zaletaval črez plan; Biim, bimbim, biim, bimbim! — Poslušali so župljani in majali z glavo. Župan je nevšečno pljunil in godrnjal: „Zvoniti pa ne zna naš cerkovnik, nak, zvoniti pa ne...“

In je prišel čas, da se je cerkovnik oženil. Priženil je brhko ženico, ki je imela pel naškrobanih kril in tri pisane rute, pridne roke in veselo srce. Lahko bi rekli, da je bila bogata...

Skupaj sta sedaj pometala cerkev, vsekavala sveče in snažila božje oltarje in zvonila. In zvonček je pel: Biim bimbim, bam, bim, bam, baam, biim!

Župljani so poslušali in ni jim še bilo po godu zvonjenje in še je oče župan majal z modro glavo in godrnjal, da cerkovnik zvoniti ne zna...

A cerkovnik in njegova mlada žena sta vestno opravljala svoje delo in cerkev je bila čista in snažna od stropa do tal in oltarja do vrat, da tako nikjer in nikoder drugod. Ko sta opravljala svoje delo, sta si mislila, kako bi bilo prijetno, če bi nama Bog dal drobno dete, ki bi nama bilo v tolažbo in veselje. Ta njuna želja se je zlivala v zvonjenje in vroča kipela k nebu: Biim, bim bam, bam, bim!

Bog je dober in radodaren in jima je poslal drobno punčko, ki sta jo krstila za Anko. Ker je žena doma previjala drobno dete in plenice prala, je cerkovnik sam zvonil in veselo je vriskal zvonček: Anka, Anka, Anka! Ljudem je bilo že bolj všeč, Bogu še bolj, kajti poslal je cerkovniku drugo dete, Hanko.

Cerkovnik, mlad in vesel kakor je bil, je to svojo srečo in radost v zvonjenje izlil. Čez plan in breg je veselo brnelo; Anka, Hanko, Anka, Hanko!

Ljudje so postajali in poslušali. Oče župan se je odkril in sklenil roke, molil sicer ni, pač pa je dejal: „Počasi bo mož še zvoniti znal!“

In je Bog tudi imel dopadajenje nad njim: poslal mu je tretjo hčerko, kodrolaso Tinko.

Cerkovnikovo veselje je polnilo vso dolino. Najstarejša, Anka, je pomagala že očetu prinašati mello, odnašati cerkvene smeti in tudi zvoniti je pomagala. In če je cerkovnik zvonil in je njegov zvon oznanjal: Anka, Anka, Anka, Anka, je hčerka drobila za njim: Tinka, Tinka, Tinka, Tinka!

Medtem se je rodila cerkovniku četrta hčerka: Tonka. Tisti čas je bila Velikanoč. In nikoli dotlej niso peli zvonovi tako veselo kakor potlej:

Anka, Anka, Tinka, Tonka,
Anka, Anka, Tinka, Tonka!

POROKA MIŠKE PIPICE.

(Po J. Siebe: Baščan.)

Očetu miške Pipice ni bilo všeč na deželi in je sklenil, da se preseli v mesto. Vse vaške miške so se zaradi tega čudile in krčmar krčme „Pri zavitem repku“, je menil: „Kdor zaničuje svojo domovino, ni vreden, da ga mačka povoha.“

Oče miške Pipice pa je rekel, da mu je krčmar nevoščljiv. Preseli da se v mesto, ker ima tam botro, ta botra pa da biva v gosposki shrambi. Celo sira ima tam — kolikor ga hoče. In najstarejša hčerka Pipica da se bo tam omožila s princem!

„Nak! To pa že ne! Z menoj se bo Pipica poročila, pa ne s princem!“ je zacvilil Zobek, mlad mišák, ko je slišal besede Pipičinega očeta.

In tudi Pipica si je mislila: „Z Zobkom se bom poročila, pa ne s princem!“

Kmalu nato je Pipičina družina odpotovala in par tednov ni nihče v mišji vasi vedel kako in kaj je ž njo.

Pa pride nekega dne star mišji stric iz mesta in pove, da je oče miške Pipice umrl, ker se je preobjedel sira, Pipica pa da je ostala pri bolri, kateri pomaga pri gospodinjstvu. Gosposkega princa pa da ni hotela poročiti.

„Name čaka!“ vzklikne Zobek, ko to sliši. In se hitro odpravi, da obišče Pipico. Hodi in teče in teče in hodi ter srečuje vse polno mišk, ki so vse hitele proti mestu.

„Zakaj hiti danes toliko mišk proti mestu?“ vpraša belo miško, ki je tekala pred njim.

„Mišji sejem je danes pod velikim mostom v mestu!“ mu odgovori bela miška in še pravi:

„Ah, kako sem vesela! Pri debeli Bombonovki si bom kupila čokoladno zrnco.“

„To je moja teta,“ se pobaha Zobček.

„Bogato teto imate,“ zapiska bela miška in si misli: „Če je njegova teta bogata, je tudi on bogat. Z njim bom hodila, morda me bo vzel za ženo.“

In tako sta tekla Zobček in bela miška proti mestu. Ko sta se približala sejmu, ju je Bombonovka prva izpazila. „Glej,“ je rekla Pipici, ki ji je pomagala prodajati slaščice, „glej, z drugo prihaja! Gotovo je tebe pozabil in se oženil z belo miško.“

Pipica je ravno hotela s šibo udariti po dveh paglavcih, ki sta kradla cenzelce. Ko je slišala botrine besede, se je zelo prestrašila.

„Grdi Zobek!“ je zavtilila in padla v sodček sladkega medu. Ko so to videli sejmarji, so se vsi prestrašili. Še nikoli se ni zgodilo, da bi bila miška padla v sladki med. Od vseh strani so pritekli, da bi pomagali miško izvleči iz sodčka in jo z lizanjem očistiti. A so prišli prepozno. Zobek jo je bil že rešil.

In tudi med ji je polizal z oblekce. Pri tem si je pokvaril želodček. A za to se še zmenil ni, tako to je imel rad. Še istega dne jo je odpeljal na svoj dom na deželo. Bombonovka jima je obljubila, da pride prihodnjega dne za njima. In takrat da bo poroka.

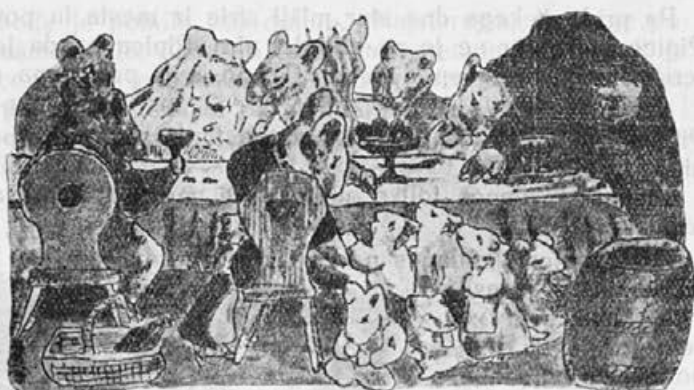
Spotoma sta srečala princa, ki je hotel imeti Pipico za ženo. Prosil je vbojajme, tako je obubožal.

Ko ga je Zobek zagledal, je dejal: „Vaški skednji so preprostejši, a tudi boljši od gospodskih shramb.“

To je trdil tudi mišje vasi krčmar „Pri zavitem repu.“

„Poroka bo pri meni!“ je še dejal in pripravil mladem paru gostijo.

Zbrali so se pri njem svatje in jedli in pili, da še nikoli tako. Ko so bili vsi siti, so šli na zeleno trato, da si ogledajo ples. Tam so plesale Pipičine prijateljice. Vse so bile nedeljsko oblečene in Pipico so vzele v sredo. K plesu so svetile kresnice in bilo je tako lepo, da je Pipica rekla: „Povsod je dobro, doma najbolje.“

ČUDNA DEŽELA.

Čul za čudno sem deželo
nenavadnih prebivalcev;
skupaj deca! Poslušajte
kakšni tamkaj so ljudje!

Tatki — zlati so dukatki,
mamke — so pšenične slamke,
strički — ptički; tetke — cvetke,
otročič je — nemanč...

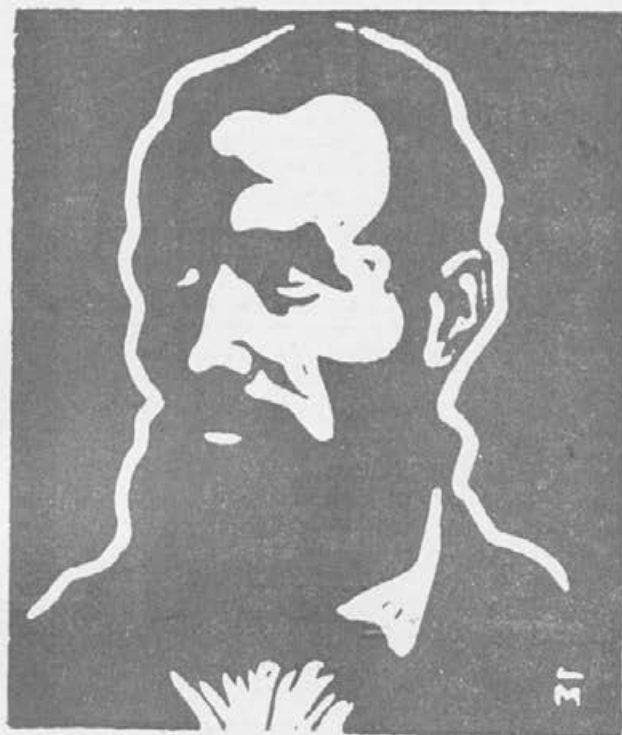
Kje pa, kje je ta dežela,
na katerem zemljevidu,
pod katerim hladnim drevom,
v žaru katerih jasnih solnc?

Ej, ko to bi znal, otroci,
brž bi zanjo vam povedal,
koj bi z vami tja peljal se
in še sam bi tam ostal.

Stano Kosovel.

M. Maleš :

SIMON
JENKO

Simon Jenko je poleg Levstika najnadarjenejši izmed pesnikov v dobi od 1850 - 1860. leta.

Rodil se je l. 1835 na Podrečem, na Sorškem polju in bil bi gotovo postal kmet, da ga ni vzel k sebi stric frančiškan oče Nikolaj k sebi v Novo mesto, kjer je začel hoditi v gimnazijo. Hrano je dobival v samostanu, za ostale potrebščine pa je skrbel sam s poučevanjem bogatejših dijakov. V šoli je napredoval zelo dobro. Razen v prvi šoli je bil vedno prvi v razredu in izpričevala hvalijo posebno njegovo znanje slovenščine in njegovo spretnost v izražanju. Zgodaj se je začel razvijati tudi njegov pesniški duh. Prve njegove pesmi so iz četrte šole.

Po dovršeni gimnaziji je šel na visoko šolo na Dunaj, kjer se je sam vzdrževal s tem, da je sprejel službo domačega učitelja v bogati rodbini. Ko je študije končal, je stopil v službo v neko odvetniško pisarno v Kranju. Ali pomanjkanje, ki ga je na Dunaju pretrpel, strast do nezmerne kaje, mu je izkopala, že od narave šibko zdravje. Jeseni l. 1869 se je moral uleči in kmalu nato je umrl. Pokopali so ga v Kranju, poleg Prešerna.

Jenkove pesmi so prikupljive in oložnosanjave in ugajajo posebno mladini.

a			b		
11	4	17	10	23	
24	12		18	6	
7				19	
20	8		14	2	
5	16	9	22	15	
d			c		

		13	
1	21	5	
		25	

Vložna uganka.

V kvadratu a, b, c, d znaša vsota obrobni polj a-b, b-c, c-d, d-a število 65. Uredi številke v križu in vlož križ v prazni prostor kvadrata, tako da bo znašala vsota vseh vodoravnih, navpičnih in diagonalnih polj tudi 65.

Kdo je?

Janezek ima strica. Sestra tega strica pa ni njegova leta. Kdo je?

Računska uganka.

Trije dečki so si razdelili orehe, tako da je prvi dobil polovico in še enega; drugi polovico ostanka in tudi še enega, tretjemu so ostali 3. Koliko je bilo orehov?

REŠITEV UGANK V 6. ŠTEVILKI „NOVEGA RODA“

Kvadrat: kokoš, stolp, Komen, Svelo, lonec; Komen.

Uganki: Zgoraj: Kijev (16, 8, 9, 1, 14); od leve navzdol: Kelot (16, 3, 13, 5, 11); od desne navzdol: Volsk (14, 7, 10, 2, 15); spodaj: Tomsk (11, 4, 12, 6, 15).

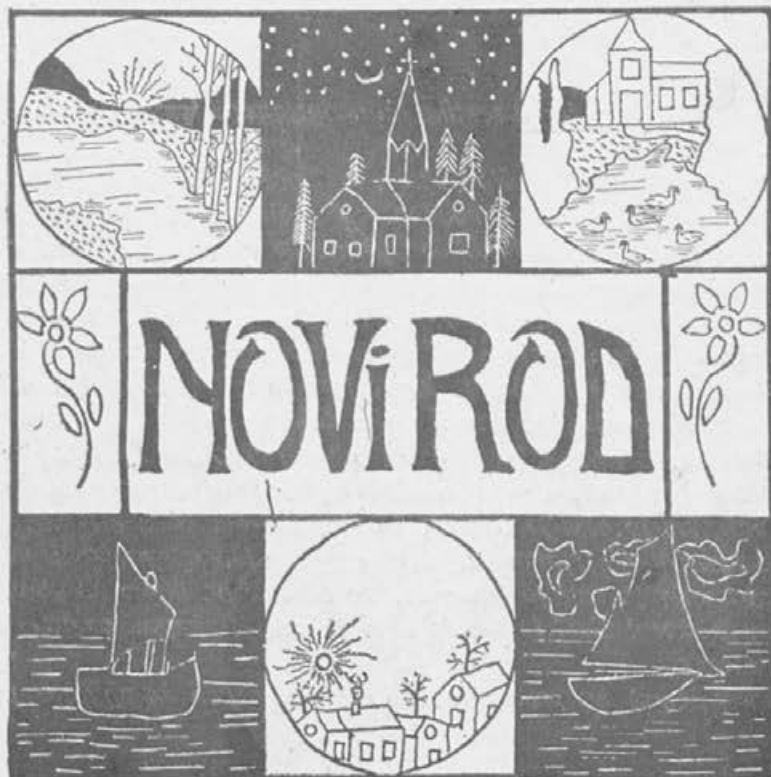
Rebus: Valič Maks.

Vse uganke so prav rešili:

Pri Sv. Jakobu: Breznikova Štefi, Bidovčeva Tončka in Kofolova; iz Št. Petra na Krasu: Meršnik Ivan, Makarovičeva Adela; iz Postojne: Bizjak Ivan, Ambrožič Stanko, Knežavrek Franc, Šrajeva Roža; iz Sežane: Rezekova Adela, Kinezova Nada; iz Katinare: Čokova Milena; Cerkenič Josip.

Izzrebana je bila Rezekova Adela iz Sežane. Prejela je v dar 3 mladinske knjige. Izmed rešilcev v VI. številki je bila izžrebana Frančeškin Antonija iz Mirna. Prejela je v dar blago za perilo.

Rešeni mozaik v 4. številki „Novega roda“.

Rešila in narisala Šuligojeva Dragotina iz dol. Zemona pri Il. Bistrici.